

Täysistunto

Keskiviikko 12.2.2020 klo 14.01—19.17

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 5/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.04 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman tavoitteena on turvata voimavarat sosiaalialan tutkimukseen sekä sen kehittämiseen pitkäjänteisesti. Olemme sillä kannalla, jonka eduskunta on jo ottanut: myös sosiaaliala tarvitsee tutkimusta ja kehittämistä. Ja nyt läpimurto tapahtuu.

Toimiva ja vaikuttava sosiaalihuolto on paitsi jokaisen kansalaisen oikeus myös olennainen osa koko sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän toimivuutta. Sosiaalityön ja sosiaalipalveluiden tutkimukseen ei kuitenkaan tähän mennessä ole saatu terveyden tutkimuksen kaltaista, valtion korvaukseen perustuvaa rahoitusjärjestelmää. Sosiaalihuollosta puuttuvat myös yliopistollisia keskussairaaloita vastaavat toimintaympäristöt, joissa yhdistyvät tieteellinen tutkimus, tieteellis-ammattillinen koulutus ja käytännön työ.

Yliopistot ovat pyrkineet omalta osaltaan vahvistamaan tilannetta perustamalla yliopistojen yhteyteen opetus- ja tutkimuskeskuksia, joiden kautta on pystytty vastaamaan sosiaalityöntekijöiden koulutuksen ohella työelämän tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tarpeisiin. Rahoituksen puuttuessa mittakaava on kuitenkin jäänyt vaatimattomaksi.

Samalla tarve sosiaalityön ja sosiaalihuollon käytäntöjä kehittäväälle tutkimukselle on huutava. Sosiaalityössä tarvittaisiin erityisesti käytäntöjen kehittämistutkimusta työelämän kanssa. [Sari Sarkomaan välihuuto] Esimerkiksi tutkimusnäyttöön perustuvat toimitasuositukset, eli käypä sosiaalityö, ja niiden kehittymisestä vastaava rakenne puuttuvat. Toisaalta meillä Suomessa sosiaalihuollossa työskentelee laaja joukko tutkimusvalmiudet omaavia ammattilaisia, joilla olisi valmiudet kehittää sosiaalihuoltoa entistä vaikuttavampaan suuntaan.

Useissa viimeaikaisissa selvityksissä on kiinnitetty huomiota erityisesti lasten ja perheiden palveluiden ja aikuissosiaalityön tiedontuotannon ja tutkimuksellisen tiedon ohuuteen — vakavia asioita, eikö? Myös viimeaikaiset havainnot vanhuspalvelujen epäkohdista korostavat tarvetta nimenomaan vahvistaa ja kehittää myös vanhussosiaalityön osaamista ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

kehittämistä. Asiakkaiden kohtaamista sosiaalisista ongelmista sekä vaikuttavista työmenetelmistä ja palveluista tarvitaan tietopohjaa.

Lisäksi meneillään oleva sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus sekä asiakastietojärjestelmien kehittäminen tuottavat aivan uudenlaisia tutkimuksellisia tiedontarpeita ja sitä kautta myös mahdollisuuksia. Tarkoituksena on kytkeä sosiaalityön tutkimus vahvasti myös Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan ja osaksi sosiaali- ja terveyskeskusten työtä. Monitieteellisen tutkimuksen edellytyksiä tulee vahvistaa. Meidän pitää tehdä tästä sosiaali- ja terveystutkimuksesta, jonka me tunnemme sote-keskuksena, sellainen, että sen työtä sisältä päin päivittäin myöskin halutaan kehittää.

Nyt käsittelyyn tulevalle lainsäädäntöesityksellä laajennetaan valtion tutkimusrahoitusta yliopistotasoiseen sosiaalityön tutkimukseen. Vastaavanlainen rahoitus yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen on ollut käytössä jo pitkään. Jatkossa on tärkeää kehittää molempien tutkimusalojen yhteistyötä ja saada monitieteellisellä tutkimuksella entistä parempaa vaikuttavuutta koko järjestelmälle. On jo tässä vaiheessa sanottava, että ei ole tarkoitus syödä terveystieteellisen tutkimuksen rahoitusta, toisin kuin täällä on monesti väitetty, vaan varmistaa, että myöskin sosiaalihuollon puolella ja sosiaalipalveluiden puolella voidaan aloittaa tutkimus. Minusta on liian ympäröivää väittää asioita, jotka tosiasiaa eivät ole tapahtumassa. Viime hallituskauden ja tämän hallituskauden rahoitusraami terveystutkimuksen osalta on pysynyt samalla tasolla, koska eduskunta on määräämisenä hankkeena lisännyt tätä rahoitusta, minkä johdosta ollaan tilanteessa, että se on haluttu ymmärtää toisella tavalla kuin mistä normaalisti kehysmenettelyssä puhutaan.

Arvoisa puhemies! Totean, että uudet resurssit, jotka hallitusohjelmassa on linjattu, tulevat nimenomaan siihen, että terveystieteellinen valtiontasoinen rahoitus tulee säilymään ennallaan, mutta nämä uudet resurssit nyt lisätään nimenomaan sosiaalityön ja sosiaalihuollon käytäntöjen ja palvelurakenteen parannukseen, ja tätä on odotettu. Se tuo tutkimuksellisempaa työotetta kentälle ja parempaa sosiaalipalveluiden vaikuttavuutta. Tutkijanurien yhdistäminen käytännön sosiaalityöhön olisi myös merkittävä vetovoimatekijä alalla, jossa rekrytoinnin ongelmat aiheuttavat paikoin isoja haasteita. Mahdollisuus yhdistää oman työn tutkimuksellista otetta konkreettisesti lisääisi työn mielekkyyttä ja edistäisi työntekijöiden pysymistä omassa työssään. Ja vielä sanon: tätä ei ole ennen tehty.

15.10 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Tässä turvataan voimavaroja sosiaalialan tutkimukseen, mikä on erittäin tärkeää, kuten ovat myös terveydenhuollon tutkimus ja erilaiset teemat siellä, erityisesti kun puhutaan syöpätutkimuksesta ja siitä, millä tavalla erilaisia toimintamalleja kehitetään, ja suomalaiset ovat huipulla tässä tutkimustyössä. Yhtä lailla tämä sosiaalipuolen tutkimus on hyvin tärkeää. Täällä lausuntopalautteissa mainittiin — osa lausunnonantajista totesi — muun muassa, että on eriäviä näkemyksiä yliopistotasoinen tutkimuksen määrittelystä. Ehkä tästä, ministeri, voitte sitten sanoa, miten tämä huomioidaan tässä ja näettekö tämän huolena ja ongelmana.

Tämähän on erittäin hyvä asia. Me äsken puhuimme vanhuspalvelulakimuutoksista ja henkilöstömitoituksesta, ja muun muassa laitoshoidossa olevien 80 vuotta täyttäneiden hoivapaikkojen osuus on puolittunut vuodesta 2014 — elikkä se on puolittunut. Tässä olisi hyvä tutkimuksen paikka: mitkä syyt ovat johtaneet siihen, että laitoshoivapaikat ovat puolittuneet, onko se eduskunnan tekemän politiikan seurausta, ja millä tavalla se on vaikutta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

nut näihin ihmisiin ja millä tavalla se tulevaisuudessa vaikuttaa, tulisiko tehdä jotakin sille asialle, niin että vanhukset ja myös vammaiset henkilöt saisivat sen tarvitsemansa hoivan.

Elikkä paljon meillä on tutkimatonta tietoa olemassa, ja kun me puhumme sosiaali- ja terveyspalveluista, niin monesti on hyvin vaikea mieltää, että mitä ihmettä ne sosiaalipalvelut ovat. No nehan ovat niitä vanhustenpalveluja, nehan ovat niitä vammaispalveluja, ja yhtä lailla, kun olemme valtavien rakennemuutosten edessä ja ikääntyneiden määrä kasvaa, täytyy saada myös tietoa siitä, millä tavalla tämä koko paketti hoidetaan, ja siinä mielessä on ihan hyvä tutustua tähän lakiesitykseen myös valiokunnassa.

Mutta jos todellakin tähän lausuntopalautteeseen liittyen, ministeri, kerrotte sen ja ehkäpä vielä oman näkemyksenne mukaan jonkun esimerkkitapauksen siitä, mitä olisi teidän mielestänne erittäin tärkeää lähteä tutkimaan nyt tällä sosiaalialalla.

15.12 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! On tärkeää, että yliopistotasoiseen sosiaalityön tutkimukseen panostetaan. Sosiaalityön tutkimus tarvitsee pitkäkestoista rahoitusta, se tulee tarpeeseen, ja sitä on hyvä nostaa vahvemmin yliopistotasoiseksi tutkimukseksi. Mutta tämä ei saa tarkoittaa sitä, että se on pois terveystieteellisestä, lääketieteellisestä ja hoitotieteellisestä tutkimuksesta. Vuoden 2020 talousarvioehdotuksessa on varattu 25 miljoonaa euroa valtion rahoitusta terveydenhuollon yliopistotasoiseen tutkimukseen. Nyt jos tämä lakimuutos menee läpi, tullaan tältä samalta momentilta ottamaan sosiaalialan tutkimukseen 4 miljoonaa, eli se tulee vähentämään terveystutkimukselle jäävää osuutta 21 miljoonaan euroon, ja tämä on selkeä lasku. Se on lasku myös edelliseen vuoteen nähden, jolloin sitä oli varattuna 23,8 miljoonaa.

Terveydenhuoltoa kehitetään tutkittuun tietoon perustuen. Kuitenkaan käytännössä hallitus ei toimi sanojensa ja hallitusohjelmansa mukaan. Laadukasta ja hyvää hoitoa ei saavuteta ja ylläpidetä ilman tutkimusta. Suomalaista syövänhoitoa tai hyviä sydäntutkimushoitotuloksia kyllä kilvan kehuaan erilaisissa otsikoissa ja juhlapuheissa, mutta kun on kyse rahasta, niin tuki näyttää loppuvan. Sen sijaan avustajiin hallituksella on varaa. Marinin hallitus, teillä on yhteensä 69 erityisavustajaa ja 15 valtiosihteeriä, Sipilän hallituksella oli 42 erityisavustajaa ja 4 valtiosihteeriä. Tästä kun supistaisi, voitaisiin hyvin kompensoida tuo tutkimuksen leikkaus. [Aki Lindén: Ei tulisi niin paljon rahaa!]

Sosiaalihuoltolain muutoksen lausuntokierroksella nousi esiin huoli yliopistojen, huoli tutkijoiden ja tutkimuksen, tilanteesta. Yliopistot ovat huolissaan rahoituksen leikkaamisen vaikutuksista. Myös sairaanhoitopiirit ovat huolissaan siitä, että määräraha ei nykyisellään vastaa kliinisen tutkimuksen tarpeisiin. Olisi vähintäänkin oikeus ja kohtuus, että hallitus etsisi rahat sosiaalihuollon tärkeään tutkimukseen muualta kuin jo nyt tiukasta rahoituksesta kärsivästä terveystutkimuksesta. Tutkimus on välttämättömyys tällä aikakaudella, jos halutaan, että hyvä hoito ja lääketiede pysyvät kehityksen perässä. Rahoituksen väheneminen on suoraan suhteessa tutkimuksen ja hoidon tuloksiin ja laatuun. Nyt yliopistot ovat myöskin suunnitelleet tutkijansa ja heidän palkkansa seuraavalle vuodelle. Halutaanko työntää tutkijoita ulkomaille, kun Suomessa siihen ei ole edellytyksiä?

15.15 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kaksi huomiota tämän esityksen vaikutuksista:

Ensinnäkin se, että malli tähän rahoitusjärjestelmään on otettu terveyden tutkimuksesta. No tämä varmasti tuntuu ihan luonnolliselta referenssiltä silloin, kun lainvalmistelija on sosiaali- ja terveysministeriö ja sitä käsittelee sosiaali- ja terveysvaliokunta. Mutta näin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

hän ei välttämättä ole, jos sosiaalityötä tarkastellaan tieteenalana tieteenalojen joukossa. Muita vastaavia referenssieteenaloja olisivat voineet olla tulevaisuuden tutkimus, kriminologia, riippuvuustutkimus, työelämäntutkimus, nuorisotutkimus, aluetiede ja väestötiede, vain muutamia mainitakseni. Miksi tällä on merkitystä? Sen takia, että kun kysymys on nuoresta heiveröisestä tieteestä, niin se, mitä me käytämme sen rakenteellisena referenssinä, väistämättä suuntaa myös sitä, millaiseksi se tieteenala kehittyy.

Toinen huomio: Meillä on jo pitempään ollut tendenssi vahvistaa tutkimukseen perustuvaa päätöksentekoa, mikä sinällään on hyvä ja kannatettava tavoite, mutta sen vaikutus tieteseen samanaikaisesti on se, että sellaisen tutkimusrahoituksen, jossa joko poliitikot taikka virkamiehet päättävät kysymyksenasettelun, suhteellinen osuus tieteen rahoituksesta kasvaa. Tällä väistämättä on merkitystä tutkimuksen vapauteen, jonka näkökulmasta kysymys siitä, kuka asettaa kysymyksen, on aivan keskeisessä asemassa. Sellainen tutkimus, jota päätöksenteko tilaa jo olemassa olevan työnsä tueksi, on laadullisesti aivan erilaista kuin sellainen tutkimus, jota tehdään aidosti vapaassa akateemisessa ympäristössä. Vaikka molempia tarvitaan, niin nämä, mihin milloinkin painotetaan, ovat isoja valintoja.

Tämän takia minä olisin toivonut, että hallituksen esityksen vaikutusarviossa olisi edes vähän pohdittu sitä, mitä tämä tällaisen apparatuurin avaaminen merkitsee tälle tieteenalalle. Näen sen kyllä puutteena, että tällaista pohdintaa ei ole edes yhden lauseen vertaa sinne saatu mahtumaan.

Noin yleisesti ottaen pidän tätä myönteisenä, tarpeellisenä ja odotettuna uudistuksena. Tervehdin ilolla sitä, että meillä ponnekkaasti pyritään myös sosiaalityön alalla yhdistämään tutkimusta ja käytännön työtä, joidenka välinen kuilu kiistatta on ollut tietyllä lailla ongelma tähän saakka.

15.17 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Sosiaalihuoltolaki on tärkeä, ja tutkimuksiin tarvitaan rahaa, ja totta kai myös yliopistoille tarvitaan rahaa. Sosiaalityöntekijöitä yleensäkin ei ole riittävästi. Miksi heitä ei ole riittävästi? Ehkä palkkauksessa on vikaa ja myös siinä, että houkuttelevuus ei tunnu olevan ihan parhainta luokkaa. Eri paikkakunnilla voi olla isoja palkkauseroja.

Nyt vähän tähän asiaan, vammaispalvelulakiin, liittyen kysyisin: Myös vammaisilla on oltava sosiaalipalveluita, ja neuvontaa tarvittaisiin ehkä enemmän. Missä vaiheessa tämä vammaispalvelulaki on tulossa eduskuntaan? Näen, että vammaispalvelulakia on tärkeä käydä uudistamaan. Se on jo aikansa elänyt, tuli sitten sote tai ei.

15.18 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että tämä asia on nyt lähetekeskustelussa. Tämä mahdollistaa yliopistotasaisen sosiaalityön tutkimuksen rahoittamisen valtion varoilla STM:n myöntämänä. Kun pohdin tuota sanaa ”yliopistotasoinen” ja edustaja Kontula nosti vapaan akateemisen tutkimuksen merkityksen esille, niin kysyisin ministeriltä, onko mahdollista, että tässä olisi mukana ylempi ammattikorkeakoulu ja siihen liittyvä tutkimustyö. Ajattelen tätä yhtenäistä koulupolkua sieltä ammattikorkeakoulusta yliopistoon.

Me tarvitsemme tutkittua tietoa tänne päätöksentekoa varten mutta myös sosiaalityön kehittämistä varten. Olemme kohdanneet myöskin monenlaisia sosiaalityön vaikeuksia ja haasteita, jotka toki paljon liittyvät resurssipulaan, mutta tarvitaan myöskin palvelujärjestelmien toimivuuden ja vaikuttavuuden tutkimusta ja myöskin monitieteistä tutkimusta. Sosiaalityö on hyvin tärkeää työtä, asiakas- ja asiantuntijatyötä: Rakennetaan yksilön, hä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

nen perheensä ja yhteisön tarpeita vastaavaa sosiaalista tukea ja palveluiden kokonaisuutta, ohjataan ja seurataan. On kysymys pienen, arvokkaan ihmisen elämästä, jossa kaikki ei aina suju niin kuin halutaan. Halutaan tehdä muutosta parempaan suuntaan niin yksilöiden, perheitten kuin yhteisöjen elämäntilanteissa, että jokainen voisi kokea kuuluvansa joukkoon.

Niin kuin tuli jo esille, tämä on hyvin nuori tieteenala, ja siksi on tärkeää, että siihen nyt satsataan, ja myöskin koulutuksen yhteyden tutkimukseen tulee olla selkeä.

Mutta todellakin, minua kiinnostaa ylemmän ammattikorkeakoulun ja siihen liittyvän tutkimustyön yhteys tähän, koska se oikeastaan liittyy ihan käytännön haasteeseen, mikä on tuolla kentällä. Sosiaalityöntekijöistä on valtava pula, ja siihen voisi liittyä myöskin se pohdinta, voisiko ylemmän ammattikorkeakoulun sosionomi pätevyitä sosiaalityöntekijäksi kaikkiin niihin tehtäviin, mitä laki siihen osoittaa.

15.22 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Jotta me voimme kehittää tätä yhteiskuntaa, me tarvitsemme tutkittua tietoa. Me tarvitsemme tietoa siitä, miten voimme vähentää ihmisten pahoinvointia ja lisätä hyvinvointia tehokkaasti. Me tarvitsemme tietoa siitä, miten lisätä oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassamme, ja me esimerkiksi tarvitsemme tietoa sosiaalialan ammateista ja instituutioista. Juuri näitä asioita sosiaalityön tieteenala muun muassa tutkii: ihmisten hyvinvointia ja siihen vaikuttamista.

Tällä hetkellä voimassa olevassa sosiaalihuoltolaissa ei kuitenkaan säädetä lainkaan yliopistotasaisen sosiaalityön tutkimuksen rahoituksesta. Yliopistotasainen sosiaalityön tutkimus eroaakin merkittävästi terveyden tutkimuksen tilanteesta. Hyvä, että asiaan on nyt tulossa muutos. On tärkeää, että myös sosiaalityön puolella voidaan kehittää tutkimusnäytöön perustuvia vaikuttavia menetelmiä. Jotta voimme tarjota mahdollisimman vaikuttavaa sosiaalityön palvelua, tulee meillä olla juurikin tietoa siitä, mikä vaikuttaa ja miten.

Hallituksen esityksessä ehdotettu valtion tutkimusrahoituksen laajentaminen vahvistaisi tutkimusperusteista toimintakulttuuria sosiaalityössä. On tärkeää, että rahoitus esimerkiksi mahdollistaa työntekemisen tutkijanuralla. Tutkijanurien yhdistäminen käytännön sosiaalityöhön voisi olla merkittävä vetovoimatekijä alalla, jolla rekrytoinnin ongelmat ovat arkipäivää. Mahdollisuus yhdistää omaan alaan sekä tutkijuutta että käytännön sosiaalityötä voisi lisätä työn mielekkyyttä. Näin voisimme osaltaan pitkällä aikavälillä ratkaista sosiaalityöntekijäpulaa, mutta me tarvitsemme myös paljon lisää keinoja, miten saamme ammattilaisia ja saamme pidettyä heidät työurillaan.

On kuitenkin tärkeää, jos tämä hallituksen esitys onnistuu siinä, että voimme parantaa sosiaalityön laatua, tietoa ja tutkimusta ja sitä kautta vaikuttaa niiden ihmisten arkeen, jotka näitä palveluita käyttävät ja jotka näin ollen saisivat aidompaa ja laadukkaampaa palvelua.

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä puheenvuoron edustaja Viljaselle, ja sen jälkeen puheenvuoro ministerille, mikäli hän haluaa käyttää.

15.24 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että vihdoinkin löytyy halua laajentaa valtion tutkimusrahoitusta koskemaan myös yliopistotasoisista sosiaalityön tutkimusta. Tätä rahoitusta sosiaalityön tutkimukselle on odotettu alalla varsin pitkään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

Olen erityisen tyytyväinen siihen, että kyseessä olisi nimenomaan erillinen uusi rahoitus, jolloin se ei vaarantaisi nykyisen yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen rahoitusta. Tällä saadaan sosiaalityön tutkimukselle viimeinkin paitsi rahoitus myös sen ansaitsema arvostuksen nosto. Olen monta kertaa ollut huolissani siitä, miten sosiaalityö ja sosiaalihoito jäävät monissa keskusteluissa terveydenhuollon jalkoihin. Tämä on tosiaan oikea suunta: nostaa sosiaalityön ja sosiaalihoillon merkittävyyttä kaikkiaan, koska monta kertaa unohdetaan, kuinka suurta alaa sosiaalityö koskee.

On tärkeätä, että henkilöstöllä ja sosiaalityön parissa työskentelevillä on mahdollisuus yhdistää tutkijanura käytännön sosiaalityön kanssa. Uskon, että se lisää sosiaalityön vetovoimaa ja työn mielekkyyttä. Asiakkaiden palvelutarpeet ovat moninaisia, ja sosiaalihoillon palvelujen kehittäminen vaatii tieteelliseen tutkimustietoon perustuvaa sosiaalityön kehittämistä. Uskon lisäksi, että rahoitus edistää kaikkiaan sosiaalityöntekijöiden osaamista ja parantaa asiakastyön laatua. Sosiaalityöntekijänä ja tutkimushankkeissa mukana olleena voin vilpittömästi välittää kiitokset, joita kentältä on tullut tämän uudistuksen myötä.

15.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Muutamia kommentteja käytyyn keskusteluun. Ensinnäkin kiitän myöskin eduskuntaa ja valiokunnan jäseniä siitä, että tuette tätä isoa linjaa siinä, että myös sosiaaliala tarvitsee oman tutkimuksensa. Tältä osin on tärkeätä, että ollaan nyt tässä tilanteessa kuin ollaan.

Tässä on tärkeätä myöskin käydä muun yhteiskunnan kanssa keskustelua siitä, mikä on ammattikorkeakoulujen rooli sosiaalialan tutkimuksessa ja mikä on sosiaalialan osaamiskeskittymien rooli tässä kuviossa. On myös tärkeää käydä, niin kuin tässä kansanedustaja Kontula kävi jo, keskustelua siitä viiteryhmästä, mihin suuntaan kallistetaan ja miltä suunnalta haetaan sitä rinnakkaiseloja, mistä ponnistetaan. Tältä osin uskon, että tämä laajempi tieteellinen keskustelu käynnistyy nyt, kun tämä läpimurto saadaan alkuun, niin että pystytään ylipäätään antamaan signaali siitä, että yliopistotasaisen tutkimuksen tekeminen myöskin sosiaalityössä on tärkeää. Olen sitä mieltä, että myös valiokunnan kannattaa kiinnittää tähän kannustamiseen oma huomionsa.

Mitä tulee sitten tämän yo-tasaisen tutkimuksen määrittelyyn — tästä edustaja Juvonen nosti kysymyksen esiin. Itse en osaa tämän enempää vastata siihen, mikä meidän lainsäädännön valmisteluvaiheessa on ollut, mutta uskon, että tämä on myös asia, joka voidaan valiokunnassa moneen otteeseen ottaa esille, että kaipaako tuo määrittely vielä enemmän pirtaa. Se lienee myös sosiaalialan suurempi ongelma: mitä se on se sosiaalityö kaiken kaikkiaan, ja minkälaista on sen yliopistotasainen tutkiminen, sen työn, mitä me tuolla käytännössä teemme. Maailma muuttuu tässä ympärillämme, ja se haastaa myöskin meitä nimenomaan vastaamaan tämän ajan tarpeisiin siinä, mitä tuo sosiaalityö voi olla.

Sitten yksi keskustelukulma oli se, että keneltä nyt taas leikataan ja keneltä ei. Haluan viedä käydä läpi tämän rahoituskulman, koska kentällä tulee jatkuvasti vastaan se, että tämä hallitus leikkaa pysyvää rahoitusta tutkimuksesta sosiaali- ja terveydenhuollon alalta. Minun on pakko sanoa, että se ei pidä paikkaansa, jos me katsomme pysyvää rahoitusta. Sellaista kansanedustajien logiikkaa, että me yhtäkkiä muutamme ja sekoitamme tämän pysyvän ja väliaikaisen rahoituksen, ei ole koskaan ennen käytetty. Minä toivon, että pidättäydytään nyt niissä lainalaisuuksissa, millä tätä keskustelua on ennenkin käyty.

Jos me katsomme terveydenhuollon ja sosiaalihoillon tutkimuksen rahoitusta budjettiteknisesti, [Sari Sarkomaa: Eduskunta päättää budjetista!] niin momentille 33.60.32 on siis budjetoitu käytännössä 25 miljoonaa. Tästä on helposti nyt oppositiossa annettu ymmär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

tää, että on leikattu. 4 miljoonaa tästä rahasta tullaan osoittamaan siihen, että tämä sosiaalialatutkimus nyt käynnistyy. Silloin pysyvää rahoitusta jää pohjiin 21 miljoonaa, joka on sama kuin ennen pysyvänä rahoituksena. Mutta on totta, että eduskunta teki viime hallituskauden viimeiseen vuoteen noston, ja tämä määräaikainen rahoitus, joka siellä on, on 2,8 miljoonaa euroa, ja tämä 2,8 miljoonaa euroa on pyörinyt nyt kentällä sellaisena summana kuin se olisi pysyvää rahoitusta. Se ei ole pysyvää rahoitusta. Se on eduskunnan tekemä kertaluonteinen lisäys. Taso on ollut kehyksissä 21 miljoonaa. Nämä uudet resurssit, jotka hallitukselta nyt tulevat, 4 miljoonaa, osoitetaan tähän sosiaalialan tutkimuksen käynnistämiseen. Minusta se on iso teko yhteiskunnassa, että me tunnustamme asiat niin kuin ne ovat. Myönnetään myöskin, että pysyvää rahoitusta terveysalatutkimukseen on aivan sama määrä kuin ennenkin.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.30.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.11.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

19.11 **Anna-Kaisa Ikonen kok:** Arvoisa puhemies! Olin edellisellä hallituskaudella pääministerin asettaman eriarvoisuustyöryhmän varapuheenjohtaja ja vastasin silloin tässä työssä sosiaalityön uudistamisen ratkaisujen hausta. Yksi teema, joka työryhmämme työssä nousi vahvasti silloin esiin, oli sosiaalityön tutkimuksen vahvistaminen. Esitimme siitä seuraavaa: ”Sosiaalisen työn vaikuttavuus on nostettava toimintaresurssien kohdennusten perustaksi. Tämä edellyttää nykyistä parempaa arviointiosaamista, tietoperustaa, mitattavuutta ja vaikuttavuuden arviointia sekä yhteistyötä kuntien, maakuntien sekä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden välillä. Toimivat kehittämisrakenteet mahdollistavat sosiaalisen työn vaikutusten arvioinnin edellytykset. Sosiaalialan osaamiskeskusten toimintasisällöt on turvattava, ja monitieteellisen huippuosaamisen paikka yhteistyöalueiden ympärille rakentuessa tutkimusyksiköissä tulee varmistaa.” Ennen kaikkea peräänkuulutimme silloin siis vaikuttavuustietoa, jotta osaamme kohdentaa toimia ja rahoitusta nykyistä vaikuttavammin. Me tarvitsemme niin päätöksenteon tueksi kuin palveluiden kehittämiseen enemmän tietoa asiakkaan etenemisestä, palveluista ja interventioiden vaikuttavuudesta.

Lääketieteen ja terveystieteiden asema on perinteisesti ollut hyvin vahva tässä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksessa, mutta ihmisten monet ongelmat eivät ratkea medikalisaation kautta, vaan on ymmärrettävä esimerkiksi huono-osaisuuden kasautumista entistä paremmin. Siihen sosiaalityön tutkimus tarjoaa hyvin vastauksia. Mutta toisilta tieteenaloilta voidaan myöskin oppia tämän kentän tutkimuksen sisällä, ja esimerkiksi terveystieteiden tutkimuksessa on jo pitkään tehty niin sanottua evidence-based-tutkimusta, ja sama haaste

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

olisi sosiaalitieteellisessä tutkimuksessa, eli myöskin keskenään tuossa kannattaa olla vuorovaikutusta ja oppia.

Mitä haluan tällä sanoa, niin kaiken kaikkiaan näistä näkökulmista tervehdin ilolla sitä, että sosiaalialan ja sosiaalitieteiden tutkimukseen panostetaan. Kokoomus teki myöskin omassa vaihtoehtobudjetissaan esityksen lisäyksistä näihin tutkimusrahoihin.

19.13 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä sosiaalihuoltolain muuttamista käsittelevästä hallituksen esityksestä, jota on tänään jo aamupäivällä pohjustettu vähän paremmin. On harmi, että sali tyhjjeni hoitajamitoituksesta käydyn keskustelun jälkeen ja meitä on täällä paikalla enää vain muutama, mutta pidän tätä hallituksen esitystä erittäin tärkeänä.

Tavoitteena on turvata pitkäjänteisesti voimavarat sosiaalialan tutkimukseen sekä luoda tämän osaamisen vahvistamista tukeva valtion rahoitus. Tästä asiasta on sovittu jo hallitusohjelmassa, minkä takia olen täällä kahdeksan kuukautta odottanut, että pääsisimme vieämään tätä hallituksen esitystä roimasti eteenpäin.

Eduskunnassa käydään paljon sote-keskustelua, josta on hyvänä osoituksena myös tämä tämän päivän tunteja kestänyt keskustelu hoitajamitoituksesta ja siihen liittyvistä osaamisalueista. Mutta kiinnittäisin huomiota siihen, että sosiaalialasta käymme varsin vähän keskustelua eduskunnan salissa. Olen itsekin ollut töissä sosiaalialan osaamiskeskuksessa melko vastikään tekemässä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmatyötä. Tuolloin sain huomata, kuinka sosiaalialan osaamiskeskuksissa erityisellä tavalla tutkimustieto viedään käytännöksi ja sitä kautta esimerkiksi lisätään palveluiden vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta — juuri niitä asioita, joista tänään olemme käyneet keskustelua esimerkiksi hoitajamitoituksen kohdalla.

Sote-uudistuksessa suuremman painoarvon ansaitsisikin tämä sosiaalipuoli, josta niin harvoin täällä salissa puhumme, vaikka se on juuri se ennaltaehkäisevää työtä korostava toimintatapa ja vaikka se tuo niitä kustannussäästöjä, joita me haemme sote-uudistuksellakin. Sosiaalityön ja sosiaalipalvelujen tutkimukseen ei ole ollut tähän mennessä pitkäjänteistä rahoitusjärjestelmää, ja sosiaalihuollosta ovat puuttuneet myös yliopistolliset keskussairaalat tai niitä vastaavat toimintayksiköt. Tämä on näkynyt arjessa niin, että monessa paikassa on tehty päällekkäistä työtä ja pirstaleisen rahoituksen vuoksi työ on jäänyt melko lyhytjänteiseksi, vaikka osaamista Suomesta kyllä löytyy.

Edustaja Juvonen kysyi tänään ministeri Kiurulta, että mitä pitäisi tutkia. Kun puhumme nuorten pahoinvoinnin ilmiöstä, puhumme muun muassa mielenterveydestä, päih-teistä ja velkaantumisesta. Kun puhumme ikäihmisten pahoinvoinnin ilmiöstä, puhumme päih-teistä ja yksinäisyydestä. Kun puhumme työikäisistä, puhumme jaksamisesta ja muun muassa vammaisten ihmisten oikeuksista, perheväkivallan poistamisesta. Juuri nämä asiat ovat niitä, joita sosiaaliala osaa käsitellä ja joita se osaa ymmärtää ja sitä kautta parantaa suomalaista järjestelmää. Tuen vahvasti tätä hallituksen esitystä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.